

וכו'. השתא מתחיל לפרש שהייה. נפלה סכין, מידו, והגביהה, ושהה בהגבהה זו, או נפלו כליו והגביהה. כליו, כגון¹¹⁰ בגדיו, כגון בתי ידיו שהיו רחבים ונפלו לו על ידיו והגביהה על זרועותיו¹¹¹. או שהשחז את הסכין, במשחזת, שכשהתחיל לשחוט ומצאה רעה הניח מלשחוט ושחזה במשחזת¹¹², נמצא ששהה. ועף, או עף, נתייגע, וכשהתחיל לשחוט לא היה בו כח ופסק שחיטתו, ובא חברו ושחט.

אם שהה בנתיים כשיעור שחיטה אחרת¹¹³, מפרש בגמרא¹¹⁴ כדי שיעור שחיטת שני סימנים לבדן של בהמה גסה¹¹⁵, בלא שום הגבהה והרבצה של בהמה, אלא שהיתה

ולפי שדרך נפילת הסכין מאיליו¹⁰⁶ לחתוך בדרסה ולא בדרך הולכה, תנא להא משנה סמוך למשנת דרסה, וקמ"ל שאע"פ שהכשרנו לכם¹⁰⁷ דרך הולכה, איכא צד אחד שאפי' בדרך הולכה פסול, כגון שלא הלכה מכח אדם.

גמרא. טעמא דנפלה. שלא באה מכח אדם. הא הפילה הוא. לנועצה בכותל, משום דמכוין לחתיכה בעלמא¹⁰⁸ ואע"פ דלא מתכוין לשחיטה. כשרה. דלחולין לא בעי כונה, מדאיצטריך למעוטי מתעסק בקדשים מקרא דלרצונכם תזבחהו¹⁰² לדעתכם זבוחו, מכלל דלחולין לא צריך.

[ל, א] משנה. ז. נפלה סכין¹⁰⁹ והגביהה

1234567

יעקב קמינצקי שביאר מה טעם נקט במשנה ג' גווי (של שהייה).

112. כתבו בעבה"ל: כפירוש הר"ן (ז, א בדפי הרי"ף), ומפורש יותר בדברי רבנו יהונתן דהאי 'ועף' מלתא אחריתי הוא, וכבר העיר המעדני יו"ט (אות ח) על חלופי הפירושים בזה, וע"ע פיה"מ לרמב"ם. עכ"ל עבה"ל. ורצונם לומר שלדברי רבנו השחז את הסכין היינו באמצע השחיטה ובכך גרם לשהייה, רעף הוא דין אחר, שלאחר שהתחיל לשחוט התעייף והפסיק. וכן פירש הרא"ה והמאירי, וכתב במעדני יו"ט שלפירוש זה הוי פירושא ד'השחז את הסכין' דומיא דאינך. אולם רש"י פירש שהשחז את הסכין לפני השחיטה ועל ידי כך התעייף וכשהתחיל לשחוט הוצרך להפסיק מחמת עייפותו (ובמלאכ"ש בשם ה"ר יהוסף הקשה על זה 'דמה הוצרך לומר מאיזה טעם נעשה עיף'). הרמב"ם בפיה"מ פירש 'השחז את הסכין' היינו שהולך את הסכין על צואר הבהמה לשוחטה.

113. תיבת "אחרת" ליתא במשנה לפנינו, אך כן הוא בחלק מכתה"י של הגמרא ובהרבה ראשונים, ראה בדק"ס אות י, וראה להלן הערה 121. בכתה"ש נוסף בגליון: פסולה, ושיעור שחיטה אחרת מפרש וכו'.

114. מה שכתב רבנו "מפרש בגמרא" קאי רק על זה שמשערים בכדי שיעור שחיטה, אך אין מפורש ששיעור שחיטה הוא שני סימנים ורק בבהמה גסה, וראה בהערות להלן.

115. ולא קיי"ל כרבי יוסי בר חנינא שמשערים גסה לגסה ודקה לדקה.

לחתיכה בעלמא. ואילו לעיל בפרק א (במשנה הראשונה, ד"ה וכולן ששחטו) כתב רבנו ששחיטת חש"ו כשרה משום דמתכוונים לחתיכה. וע"ש בהערה 41 שהבאנו מחלוקת עבה"ל עם היד יהודה ביישוב דברי רבנו. ויש לעיין גם בדברי רבנו כאן אי סבירא ליה דבעינן כוונת מעשה מיהת, ולאפוקי אם נפלה מידו בלי כוונה אך הלכה מכוחו (כגון שנכשל והפיל את הסכין בכוח), דמתחילת דברי רבנו (ראה לעיל בהערות 98-99) משמע קצת דבעינן כוונת מעשה, ובדברי רבנו בדיבור הבא משמע יותר מזה, דבעינן כוונת חתיכה אלא שלא צריך שיכוון לחתיכת הסימנים אלא אפילו אם התכוון לחתוך דבר אחר ("לנועצה בכותל"). אולם מסוף דברי רבנו כאן משמע שאין צריך שום כוונה, (וראה בפמ"ג משב"ז יו"ד סי' ג ס"ק א שהביא מחלוקת ראשונים בזה).

106. בכתה"ש ליתא.

107. בכתה"נ: להם. בכתה"מ ליתא.

108. ראה לעיל הערה 105.

109. בכתה"ש ובכתה"י: הסכין, וכן הוא ברי"ף (ז, א), ועיין בתפארת יעקב שהגיה כן במשנה על פי הרי"ף, כיוון דמיירי שנפל הסכין ששחט בו, וראה גם לעיל הערה 93.

110. נראה שתיבה זו ט"ס, ואולי צ"ל: כלומר.

111. כעין זה פירש במחזור ויטרי (סי' תקלד), וראה גם בר' גרשום שפירש שנפלה מעפרתו מעליו, ובשערי שחיטה ובדיקה לר' שמואל בן חפני פירש שנפל סודרו על פניו (ועי' בספר אמת ליעקב לר'